

SVÅRT ATT SE SKOGEN FÖR ALLA TRÄD? SVENSKARNAS SYN PÅ SKOGSAVVERKNING

NIKLAS HARRING, BJÖRN RÖNNERSTRAND
OCH ARON WESTHOLM

Sammanfattning

Sverige är rikt på skog och många svenskar har på ett eller annat sätt en relation till skogen. Skogsbruket är även en het fråga bland forskare och beslutsfattare. Ofta återfinns en skiljelinje mellan å ena sidan intresse av avverkning å andra sidan hänsyn till miljöintressen, såsom den biologiska mångfalden. Vi vet dock ganska lite om hur den svenska befolkningen ställer sig till skogsavverkning. I det här kapitlet undersöker vi hur synen på avverkning av skog ser ut, och vilka skillnader som finns demografiskt, ideologiskt och geografiskt. Resultatet visar att många svenskar saknar uppfattning i frågan om avverkning av skog, men av dem som tar ställning vill de flesta se minskad avverkning. Bland personer ideologiskt till vänster är andelen som vill minska avverkningen betydligt högre än bland personer som står till höger. Ett intressant resultat är att den ideologiska skillnaden inte finns i län med en hög andel skogsägare. Personer till vänster är mindre positiva till att minska avverkningen när andelen skogsägare i länet är hög jämfört med län där andelen skogsägare är låg.

Det här kapitlet fokuserar på svenskarnas syn på det svenska skogsbruket. Vi undersöker hur svenskarna ställer sig till avverkning av skog – om det finns stöd för att öka, behålla nuvarande nivå eller minska avverkningen i Sverige. Därtill undersöker vi hur synen skiljer sig åt mellan olika samhällsgrupper och diskuterar vad som kan förklara dessa skillnader.

Det finns gott om skog i Sverige. Vid sidan av Finland är vi det land i Europa som har högst andel skogsmark i förhållande till landets totala yta (SCB, 2023). Det finns många faktorer som pekar på att skogen är viktig för svenskarna och för Sverige som land. Först och främst är det många svenskar som äger skog. Det finns fler än 300 000 privata skogsägare i landet. Därtill utgör skogsindustrin en betydande del av svensk tillverkningsindustri. År 2023 utgjorde trävaror, papper, och pappersmassa 11,8 procent av det totala förädlingsvärdet i tillverkningsindustrin (Ekonomifakta, 2024). Utöver den ekonomiska nyttan, fyller den svenska skogen flera viktiga samhällsfunktioner som relaterar till såväl klimat som biologisk mångfald. Ett exempel är att skogen fungerar som kolsänka och den årliga nettoinlagringen av kol behöver öka (mer tillväxt än avverkning) fram till 2030 om

Sverige ska leva upp till EU:s klimatlagstiftning (Naturvårdsverket, 2023). Av 999 hotade skogslevande arter är 394 direkt negativt påverkade av trakthyggesbruket, det vill säga det traditionella svenska skogsbruket med kalhyggen (SLU, 2024). Därtill finns det också många svenskar som söker sig till skogen för rekreation. I David Thurfjells bok *Granskogsfolk* (2020) beskrivs svenskarnas naturkärlek som något gränsande till religion.

Trots de viktiga funktionerna skogen fyller, är den offentliga debatten om skogsbruket ofta specialiserad och svårtillgänglig för människor utan djupare kunskap om ämnet, även om det också har gjorts mer populärvetenskapliga granskningar av det svenska skogsbruket (Röstlund, 2022). Skogen är ganska sällan ämnet i partiledardebatter och liknande sammanhang. Frågan hamnar helt enkelt ofta lite utanför den politiska dagordningens huvudfåra. En undersökning av den offentliga debatten mellan 2014–2017 visade att ett fåtal aktörer stod för en betydande del av inläggen och att debatten hade tydliga drag av en så kallad ekokammare, där personer med liknande ideologiska uppfattningar upprepar och förstärker information eller påståenden vilket leder till ett befästande av idéer och föreställningar inom gruppen (Sténs & Mårald, 2020).

Samtidigt står den svenska skogen inför stora utmaningar och det traditionella skogsbruket är alltmer ifrågasatt. Det finns en pågående diskussion om huruvida vi, genom alltför intensivt skogsbruk, har avverkat för mycket skog och därmed riskerar att stå inför en brist på skogsråvara inom en snar framtid (Nilsson, 2024; Jakobsson, 2024). I EU:s nya skogsstrategi påtalas att det på kort och medellång sikt (2050) är osannolikt att fördelarna med avverkad skogsprodukter kompensera för förlusten av nettoskogssäklar i samband med avverkningar (Europeiska kommissionen, 2021). Vidare har EU-kommissionen publicerat en vägledning för naturnära skogsbruk där det konstateras att ett sådant skogsbruk utgår från dynamiken i naturliga och komplexa skogsekosystem, i stället för att på artificiell väg skapa monokulturer och ett manipulerande av naturliga förutsättningar (Europeiska kommissionen, 2023). I utvärderingen av det svenska miljömålet ”levande skogar” konstateras att utvecklingen i skogen är negativ och att det idag saknas ”tillräckliga styrmedel för att kunna säkerställa en bevarad biologisk mångfald i skogen och vidmakthålla skogens alla ekosystemtjänster över tid” (Skogsstyrelsen, 2022, s. 15).

Skogens funktion som kolsänka och dess vikt för bevarandet av den biologiska mångfalden är frågor som sträcker sig bortom de som äger och brukar skogen. Trots detta har den tidigare forskning som fokuserat på attityder till skogsbruket framförallt intresserat sig för skogsägares attityder. Exempelvis, i en undersökning av skogsägares miljöintresse fann naturresursforskaren Degnet med kollegor (2022) att personliga värderingar och egenskaper (vilket beskrivs utifrån egenskaperna: neuroticism, öppenhet, extraversion, behaglighet, samvetsgrannhet), snarare än endast demografiska och socioekonomiska faktorer, påverkar synen på naturmiljön. I en annan studie av privata skogsägares attityder i förhållande till ökad miljöhänsyn i skogen, visar Danely, Bjärstig och Sandström (2021) att de flesta små

skogsägare hade en relativt neutral inställning till ökade strukturella förändringar (lagar, ekonomiska styrmedel med mera) i den svenska skogsmodellen för att öka den biologiska mångfalden. En relativt liten minoritet var starkt emot respektive för sådana förändringar (Danely, Bjärstig & Sandström, 2021, s. 8). Båda de här studierna, precis som mycket annan av den attitydforskning som gjorts inom skogsbruket, fokuserar som sagt på skogsägarnas attityder. Det är en viktig grupp. För att en reglering av skogsbruket ska uppfattas som legitim krävs det att den är förankrad i skogsbruket och hos skogsbrukets aktörer. Samtidigt är den biologiska mångfalden i skogen, skogens möjlighet till kolinlagring och som rekreationskälla, något som påverkar hela Sveriges befolkning. Därför är det viktigt att studera hur svenskarna ställer sig till skogsbruket.

Den nationella SOM-undersökningen 2023 är, oss veterligen, en av de första undersökningarna som mäter attityder kring skogsbruket i bredare samhällslager än hos endast skogsbrukets aktörer. Genom att analysera svenskarnas syn på skogsbruket går det att bredda frågan kring vad som är legitim reglering och styrning av det svenska skogsbruket, grundat i såväl skogsägares som icke-skogsägares attityder.

I detta kapitel söker vi därför svar på frågan om synen på skogsavverkning bland den svenska befolkningen; huruvida det bör avverkas mer eller mindre skog, och om det finns skillnader i synen på avverkning avhängigt demografi, ideologi och geografi?

Inte sällan finns det skillnader mellan demografiska grupper i synen på miljö- och naturresurser (Axelsson & Jönsson, 2023). Vidare är dessa frågor också ofta ideologiskt och parti-politiskt laddade (Harring, 2014; Harring & Sohlberg, 2017). Men vi vill utöver dessa två kluster av förklaringsfaktorer också titta närmare på geografiska skillnader i synen på avverkning av skog. Tidigare forskning lyfter fram att skogsägares syn på avverkning påverkas av huruvida de är bosatta i delar av landet där skogen fyller en viktig ekonomisk roll (Danely, Bjärstig & Sandström, 2021). Det förefaller därför sannolikt att det inom landet finns skillnader i allmänhetens syn på avverkning, kopplade till den betydelse och påverkan som skogen som resurs har där man är bosatt.

Svenskarnas syn på avverkning av skog

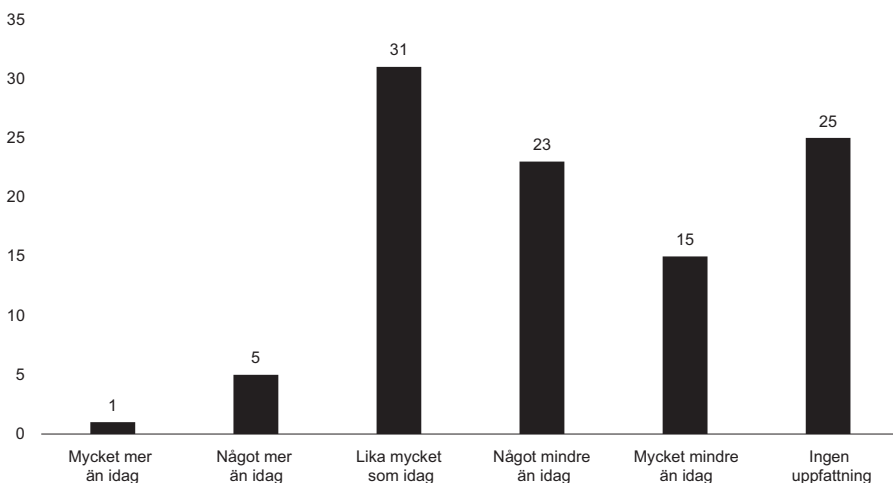
I SOM-undersökningen 2023 ställdes följande fråga: *Enligt din bedömning, bör det avverkas mer eller mindre skog i Sverige jämfört med idag?*. Utöver *Ingen uppfattning* kunde respondenten välja mellan fem svarsalternativ. Dessa var *Mycket mer än idag*, *Något mer än idag*, *Lika mycket som idag*, *Något mindre än idag* och *Mycket mindre än idag*.

Figur 1 visar att många svenskar saknar en tydlig uppfattning om avverkningen av skog. En fjärdedel uppger att de inte har någon uppfattning i frågan, vilket gör detta svarsalternativ till det näst vanligaste. Det vanligaste svaret är mittenkategorin, det vill säga att det skall avverkas lika mycket som idag (31 procent).

När det kommer till en förändring avseende avverkning av den svenska skogen är det en stor övervikt för att avverka mindre än att avverka mer i den svenska befolkningen. Vad gäller ökad avverkning är det bara en procent, av totalt sex procent, som vill avverka mycket mer än idag. Fem procent vill avverka något mer än idag. Mycket mindre skogsavverkning vill 15 procent av svenskarna ha, medan 23 procent vill ha något mindre.

Sammanfattat går det att säga att andelen svenskar som vill avverka mer skog idag är liten. Men det finns inte heller en majoritet för att avverka mindre.

Figur 1 *Inställningen till att avverka skog i Sverige, 2023 (procent)*

Kommentar: Frågan löd *Enligt din bedömning, bör det avverkas mer eller mindre skog i Sverige jämfört med idag?* Svarsalternativen framgår av figuren. Antal svarande var 1 658.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2023.

Låt oss nu titta närmare på hur inställningen till skogsavverkning varierar mellan olika socio-demografiska grupper. Tabell 1 redovisar synen på att avverka mer eller mindre fördelat mellan kön, ålder, utbildning och boendeort. Ett övergripande resultat är att det med vissa undantag råder ganska små skillnader mellan grupperna.

När vi studerar andelen som vill minska skogsavverkningen finner vi att andelen är ganska lika bland män och kvinnor, med en viss övervikt för kvinnor hos vilka 41 procent vill minska skogsavverkningen jämfört med 35 procent hos männen. Två andra könsskillnader kan noteras. Andelen som saknar uppfattning är högre bland kvinnor än bland män och andelen som tycker att det skall avverkas lika mycket som idag är högre bland män än bland kvinnor.

Skillnaderna mellan åldersgrupper är små. Andelen som vill avverka mindre är 41 procent både bland 16–29-åringar och 30–49-åringar. Något mindre är stödet för

minskad avverkning bland de två äldsta åldersgrupperna. Bland 50–64-åringarna och 65–90-åringarna är stödet för minskad avverkning 35 respektive 38 procent. I fråga om viljan att avverka mer sticker grupper mellan 30 och 49 år ut, där är det endast tre procent som vill öka avverkning. I övriga åldersgrupper är det 7 procent.

Utbildning är ganska ofta en faktor som hänger samman med synen på frågor som rör miljö och naturresurser. Så är dock inte fallet när det kommer till synen på avverkning av skog. När det gäller andelen som vill minska skogsavverkningen är andelen för samtliga fyra utbildningskategorier i spannet 35–40 procent. Störst är stödet för minskad avverkning bland högutbildade och lägst bland personer med medellåg utbildning.

Tabell 1 *Inställningen till att avverka skog i Sverige efter kön, ålder, utbildning och boende, 2023 (procent)*

	Mycket mer än idag	Något mer än idag	Lika mycket som idag	Något mindre än idag	Mycket mindre än idag	Ingen uppfattning	Summa
Samtliga	1	5	31	23	15	25	100
<i>Kön</i>							
Kvinna	1	4	25	24	17	29	100
Man	1	6	37	23	12	21	100
<i>Ålder</i>							
16–29 år	1	6	27	25	16	25	100
30–49 år	0	3	29	28	13	27	100
50–64 år	1	6	35	18	17	23	100
65–90 år	1	6	31	24	14	24	100
<i>Utbildning</i>							
Låg	2	5	28	22	15	28	100
Medellåg	1	6	36	21	14	22	100
Medelhög	1	4	29	23	15	28	100
Hög	1	5	30	26	14	24	100
<i>Boende</i>							
Ren landsbygd	0	3	40	25	14	18	100
Mindre tätort	2	7	32	21	14	24	100
Stad eller större tätort	1	6	30	22	14	27	100
Stockholm, Göteborg, Malmö	0	2	25	26	20	27	100

Kommentar: Frågan löd *Enligt din bedömning, bör det avverkas mer eller mindre skog i Sverige jämfört med idag?* Utbildning är kodad enligt följande: Låg = grundskola eller motsvarande, Medellåg = gymnasium eller motsvarande, Medelhög = eftergymnasial utbildning ej högskola/universitet eller högskola/universitet kortare än 3 år, Hög = högskola/universitet minst 3 år. Svartalternativen framgår av tabellen. Lägst antal svar var 213 (Låg utbildning).

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2023.

Var man bor spelar roll för synen på avverkning. I storstäderna är människor mest positiva till att minska avverkningen; i Stockholm, Göteborg eller Malmö anser 47 procent att det skall avverkas något mindre eller mycket mindre än idag. Motsvarande andel bland personer som bor på ren landsbygd är 32 procent. Mellan dessa kategorier finns boende i mindre tätort och boende i stad eller större tätort, där 38 respektive 41 procent vill avverka mindre skog.

Avsaknaden av tydliga skillnader mellan de ovan redovisade demografiska grupperna gör det intressant att skärskåda synen på avverkning i politiska och åsiktsmässiga grupperingar. Som framgår av tabell 2 finns här betydande skillnader.

Till att börja med går det att konstatera att personer som står till vänster ideologiskt stödjer minskad avverkning av skog i mycket högre utsträckning än personer som står till höger. Bland svenskar som står klart till vänster är det hela 53 procent som vill minska avverkningen, och bland dessa vill 31 procent ha mycket mindre avverkning än idag. Jämför nu detta med motsvarande andel bland personer som står klart till höger. I den gruppen är det bara 9 procent som vill att avverkningen skall vara mycket mindre än idag. Totalt vill 23 procent minska och 11 procent öka avverkningen av skog bland personer klart till höger. Det råder alltså ideologiska skillnader i synen på skogen. Men samtidigt går det att konstatera att andelen som vill öka avverkningen är en minoritet från vänster till höger.

De ideologiska skillnaderna återspeglas i synen på avverkning beroende på partisynpati. Störst stöd för minskad avverkning återfinns bland vänsterpartister (65 procent) och miljöpartister (69 procent). Den lägsta andelen som vill minska avverkningen återfinns bland liberaler och kristdemokrater. Bland sympatisörer till dessa partier är andelen 22 procent. Mest positiva till ökad avverkning är centerpartister, liberaler, kristdemokrater och sverigedemokrater. Där ligger stödet på 8–10 procent. Av partiernas sympatisörer är det kristdemokrater som är mest nöjda med nuvarande nivå på avverkningen (54 procent).

Tabell 2 redovisar också kopplingen mellan avverkning och två andra miljörelaterade attityder: oro för miljöförstöring och intresse för miljön. Det framgår att personer som är oroliga för miljön är mer villiga att minska avverkningen, jämfört med personer som inte är oroliga. I gruppen mycket oroliga är andelen som vill minska avverkningen större (30 procent), jämfört med 9 procent i gruppen inte alls oroliga för miljön. I den senare gruppen är det 15 procent som vill avverka mer.

Intresse för miljön hänger inte bara ihop med inställningen till avverkning, utan också benägenheten att ta ställning. Låt oss börja med det senare. Bland personer som är mycket intresserade av miljön är det endast 16 procent som saknar uppfattning i frågan om avverkning, vilket kan ställas i relation till 25 procent bland hela befolkningen. Vidare är det i denna grupp mer ovanligt att man vill behålla nivån på avverkningen på samma nivå som idag, enbart 23 procent vill det, jämfört med 31 procent totalt sett. Däremot är det vanligare att de med ett högt miljöintresse stödjer minskad avverkning (56 procent). Detta kan jämföras med andelen som inte alls är intresserad, där andelen som vill minska avverkningen är 26 procent.

Tabell 2 *Inställningen till att avverka skog i Sverige efter ideologi, partisympati, oro för miljöförstöring och intresse för miljön, 2023 (procent)*

	Mycket mer än idag	Något mer än idag	Lika mycket som idag	Något mindre än idag	Mycket mindre än idag	Ingen uppfattning	Summa
<i>Ideologi</i>							
Klart till vänster	1	3	18	22	31	25	100
Något till vänster	1	3	26	28	19	23	100
Varken till vänster eller till höger	1	4	32	26	12	25	100
Något till höger	1	7	36	21	8	27	100
Klart till höger	1	10	43	14	9	23	100
<i>Bästa parti</i>							
Vänsterpartiet	0	2	9	27	38	24	100
Socialdemokraterna	1	3	30	25	14	27	100
Centerpartiet	0	8	34	27	7	24	100
Liberalerna	0	10	41	19	3	27	100
Moderaterna	1	6	39	19	8	27	100
Kristdemokraterna	0	8	54	19	3	16	100
Miljöpartiet	1	0	10	35	34	20	100
Sverigedemokraterna	0	8	40	19	12	21	100
<i>Oro för miljöförstöring</i>							
Mycket oroande	0	4	26	26	21	23	100
Ganska oroande	1	6	34	22	9	28	100
Inte särskilt oroande	2	7	42	18	9	22	100
Inte alls oroande	6	9	48	6	9	22	100
<i>Intresse för miljön</i>							
Mycket intresserad	0	5	23	26	30	16	100
Ganska intresserad	1	4	33	25	12	25	100
Inte särskilt intresserad	1	6	32	19	10	32	100
Inte alls intresserad	0	8	32	17	9	34	100

Kommentar: Frågan löd *Enligt din bedömning, bör det avverkas mer eller mindre skog i Sverige jämfört med idag?* För att mäta ideologi användes frågan *Man talar ibland om att politiska åsikter kan placeras in på en vänster-högerskala. Var någonstans skulle du placera dig själv på en sådan skala?* För att mäta partisympati användes frågan *Vilket parti tycker du bäst om idag.* För att mäta oro för miljöförstöring användes frågan *Om du ser till läget i dag, hur oroande upplever du själv följande inför framtiden?* För att mäta intresse för miljön användes frågan *Hur intresserad är du i allmänhet av miljöfrågor?* Svartalternativen framgår av figuren. Lägst antal svar var 32 (*Inte alls oroade för miljöförstöring*).

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2023.

Det går alltså att konstatera att de som är intresserade av miljön generellt tar tydligare ställning och är mer positiva till minskad avverkning. Samtidigt är nivån på skillnaden mellan grupperna inte lika stor som de skillnader vi kunde iakttä när vi jämförde på basis av partisympati.

En djupare förståelse för vilka faktorer som hänger samman med synen på avverkning av skog får vi genom en regressionsanalys, där vi tar hänsyn till flera förklaringsfaktorer samtidigt. Genom denna analys (se Appendix, tabell i) framkommer att det inte finns någon signifikant effekt av förklaringsfaktorerna kön och ålder. Högutbildade personer har ett signifikant högre stöd för minskad avverkning, jämfört med personer med låg utbildning. Som förväntat givet de stora skillnaderna vi såg i de deskriptiva resultaten finns en stark signifikant koppling mellan ideologi och syn på skogsavverkning. Under kontroll för övriga variabler har boendeort endast en svag koppling till syn på avverkning. Stödet för minskad avverkning i storstäderna är endast signifikant högre på 0,10-procentnivån, när man jämför med gruppen som bor på ren landsbygd. Jämfört med personer klart till vänster finns ett signifikant lägre stöd för minskad avverkning bland personer som varken står till vänster eller höger, något till höger och långt till höger. Oro och intresse har båda signifikanta kopplingar till synen på avverkning. Ju mer oro och intresse, desto starkare är stödet för minskad avverkning.

Av resultaten ovan kunde vi konstatera att personer som bor i storstäderna är mer positiva till att minska avverkningsgraden än personer som bor på landsbygden. Men det kan också vara rimligt att tänka sig att synen på avverkning inte bara påverkas av om man bor på landet eller i staden, utan också om man bor i ett område där skogsindustrin är viktig för människor.

Andelen som äger produktiv skogsmark skiljer sig åt mycket inom Sverige. Andelen är 14,3 procent i Jämtland, vilket kan jämföras med 0,3 procent i Stockholms län (se Appendix, figur i). Därför undersöker vi om andelen skogsägare i det egna länet påverkar synen på avverkning.

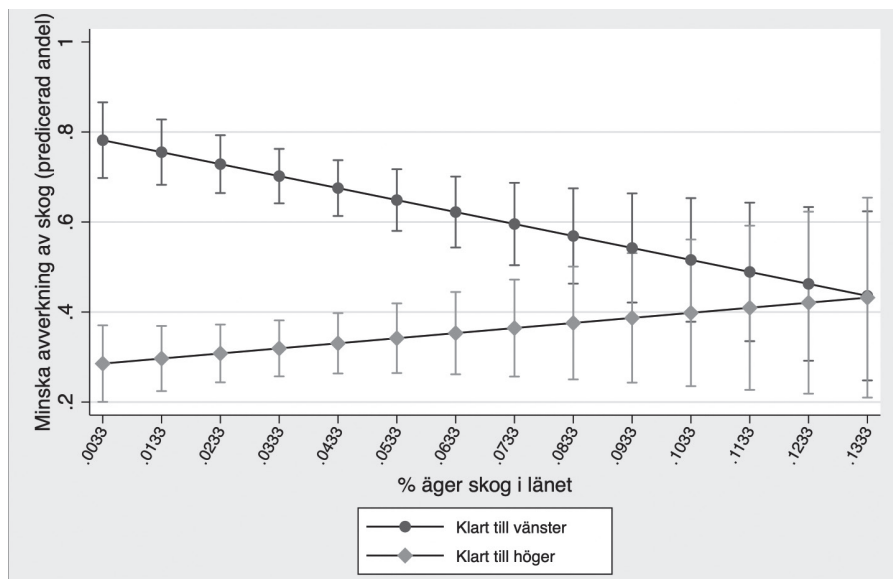
Analysen visar dock att det saknas en direkt signifikant koppling mellan andelen som äger skog och attityder till avverkning (se Appendix, tabell ii). När vi gräver lite djupare i materialet framkommer det dock att det finns en villkorad effekt av skogsägarande som framträder bland personer som står till vänster ideologiskt.

Figur 2 bygger på så kallad flernivåregressionsanalys. Den illustrerar den predicerade sannolikheten att vilja minska skogsavverkningen på y-axeln och andelen skogsägare per län på x-axeln. De två sträckade linjerna redovisar sambandet mellan inställningen till avverkning och andel skogsägare bland personer som står klart till vänster respektive klart till höger ideologiskt. Utöver nämnda variabler ingår även kontroller för kön, ålder och utbildning i modellen.

Figuren visar en intressant interaktion mellan ideologi och andelen skogsägare i det län där man bor. Bland boende i län där få äger skog är skillnaden i synen på avverkning mycket stor mellan de grupper som står klart till vänster och klart till höger ideologiskt. Men skillnaden avtar när andelen skogsägare blir högre, och är inte längre signifikant när andelen är kring 10 procent eller mer. Skillnaden utjämnas

eftersom personer till vänster blir mindre positiva till att minska avverkningen när andelen skogsägare ökar. Det finns en signifikant effekt av andel skogsägare inom länet på synen på avverkning bland personer som står klart till vänster och något till vänster (se Appendix, figur ii).

Figur 2 Predicerad andel som vill minska avverkningen av skog bland personer klart till vänster och klart till höger, efter andel i boendelänet som äger skog, 2023 (predicerad andel)

Kommentar: Frågan löd *Enligt din bedömning, bör det avverkas mer eller mindre skog i Sverige jämfört med idag?* Figuren redovisar resultatet av flernivåregressionsanalys där den beroende variabeln är resultatet av en dikotomisering av svarsalternativen enligt följande: 1) *Något mindre än idag* och *Mycket mindre än idag* och 2) *Lika mycket som idag*, *Något mindre än idag*, *Mycket mindre än idag* och *Ingen uppfattning*. Modellen innehåller individ-variablerna kön, utbildning, ålder, boendeort och vänster-högerposition samt kontext-variabeln andel som äger produktiv skogsmark per län. Analysen baseras på 1 608 svar.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2023, Skogsstyrelsen och SCB.

Vi har även testat motsvarande modeller med en annan variabel som fångar upp den regionala betydelsen av skog; andelen invånare i varje län som har inkomst från skogsbruk, och den har också en indirekt påverkan då den modererar effekten av ideologi. Men precis som när det gäller ägande av skog har inkomst från skog ingen direkt effekt. Jämfört med personer till höger är personer till vänster mer för avverkning i län där andelen invånare med inkomst från skogen är låg, men grupperna skiljer sig inte signifikant åt om andelen med inkomst från skog är hög.

Mindre ideologisk polarisering där många äger skog

Utgångspunkten för detta kapitel är att skogen är av allmänintresse. Skogens viktiga roll för hållbar utveckling gör det viktigt att systematisk undersöka hur svenskarna ser på det svenska skogsbruket. Detta kapitel undersöker svenskarna syn på avverkning av skog samt vilka faktorer som är kopplade till denna.

Till att börja med går det att konstatera att en ganska stor andel (25 procent) av svenskarna saknar en uppfattning i frågan. Därtill anser nästan en tredjedel (31 procent) att det skall avverkas lika mycket som idag. Att en relativt stor andel av svenskarna saknar uppfattning i frågan indikerar att svensk skogspolitisk debatt behöver breddas. Idag förs debatten om skogen främst mellan aktörer inom sektorn. Det kan tyckas märkligt inte minst mot bakgrund av den viktiga roll som skogen sägs ha för svenskarna (Thurfjell, 2020). En väg framåt kan vara att de politiska partierna tydliggör vad de vill ha för skogspolitik och hur skogens värden skall fördelas.

Av de som vill ha förändring är det sex procent som vill öka avverkningen och 38 procent som vill minska den. Ett övergripande fynd är alltså att stödet för ökad avverkning av skog i Sverige är mycket svagt.

Personer som står till vänster är generellt mycket mer benägna att vilja minska avverkningen av skog. Detta återspeglas i hur preferenser för avverkning ser ut bland sympatisörer till olika partier. Mest för att minska avverkningen är sympatisörer till Vänsterpartiet och Miljöpartiet. Mest positiva till ökad avverkning är centerpartister, liberaler, kristdemokrater och sverigedemokrater. Därtill kopplar synen på avverkning till andra miljöattityder.

Ett intressant fynd är dock att betydelsen av politisk ideologi varierar beroende på hur stor andel som äger skogsmark. I län där en liten andel äger skog är personer som står till vänster politiskt klart mer positiva till minskad skogsavverkning än personer som står till höger. Men när andelen skogsägare är stor återfinns det inte någon skillnad i synen på avverkning mellan olika ideologiska grupper. Detta fynd kan kopplas till den befintliga litteraturen om synen på avverkning bland skogsägare. En studie framhåller att skogsägare bosatta i län där skogen fyller en viktig ekonomisk funktion är mer negativa till en reformering av skogsindustrin (Danely, Bjärstig & Sandström, 2021). Vår studie visar att skogens regionala ekonomiska betydelse indirekt påverkar åsiktsbildningen i skogsfrågan bland allmänheten.

Denna studie är inte utformad för att undersöka de mekanismer som ligger bakom interaktion mellan skogsägande och ideologi. Men det är likväl intressant att fundera och resonera över vad som ligger bakom. Minst två förklaringar verkar kunna vara rimliga. Den ena handlar om hur människor tar ställning till politiska frågor där man saknar kunskap eller intresse. Den andra handlar om att en fråga om vänster-höger-placering kan fyllas med olika innehåll för olika personer och att ”vänster” kan betyda något annat för individer i Jämtland än för individer i Stockholm.

Att bilda sig en uppfattning om den lämpliga nivån på avverkning är inte särskilt lätt. Som nämnts tidigare är andelen som saknar uppfattning relativt stor. Därtill finns en svag tendens till att personer som bor i län där en låg andel äger skog är mer benägna att ange svarsalternativet *Ingen uppfattning* ($p=0,080$). Det är kanske i detta ljus vi skall förstå interaktionen mellan ideologi och andel skogsägare. En tänkbar faktor som gör ideologisk position mer viktig för synen på avverkningen i län där få äger skog är att ideologi fungerar som en heuristik. Ideologisk position är ofta en kognitiv genväg när människor tar ställning till politiska frågor (Kumlin, 2021). Behovet av en sådan kognitiv genväg är större när den egna uppfattningen i frågan är svagare, vilket förmodligen är fallet för många som bor i delar av landet där skogsbruket har en undanskymd roll.

En annan faktor kan handla om att innebörden av att stå till vänster skiljer sig åt inom landet eller mellan stad och land. Det kopplar till den till vänster-högerskalan komplementära dimensionen GAL-TAN (Hooghe, Marks & Wilson, 2002). Det kan tänkas att personer som står till vänster i storstäderna i högre utsträckning också är benägna att hysa gröna, alternativa och libertära värderingar (GAL), medan det på landsbygden (skogsrika län) finns fler personer som förenar en vänster-position med traditionella, auktoritära och nationalistiska värderingar (TAN).

Detta kapitel är en av de första studierna av svenskens inställning till skogsavverkning. Utgångspunkten för kapitlet var att skogen och skogspolitiken är en angelägenhet inte bara för dem som lever av och brukar skogen, utan även för allmänheten. Frågans aktualitet kommer troligen att öka i framtiden, inte minst i ljuset av EU:s mer framskjutna position på skogsområdet, men så klart också på grund av de accelererande klimatförändringarna och hoten mot den biologiska mångfalden.

Referenser

- Axelsson, A., & Jönsson, E. (2023). *Miljö- och klimatopinion i Sverige 2022*. Rapport för Energimyndigheten baserad på den nationella SOM-undersökningen 2022.
- Danely, B., Bjärstig, T., & Sandström, C. (2021). At the limit of volunteerism? – Swedish family forest owners and two policy strategies to increase forest biodiversity. *Land Use Policy*, *105*, 105403.
- Degnet, M. B., Hansson, H., Hoogstra-Klein, M. A., & Roos, A. (2022). The Role of Personal Values and Personality Traits in Environmental Concern of Non-Industrial Private Forest Owners in Sweden. *Forest policy and economics*, *141*, 102767.
- Ekonomifakta (2024). Industriproduktionens sammansättning år 2023. Publicerad 2024-03-11.
<https://www.ekonomifakta.se/Fakta/makroekonomi/Produktion-och-Investeringar/Industriproduktionens-sammansattning/?graph=/1033/all/all/>

- Europeiska kommissionen (2021). *Meddelande från kommissionen till Europaparlamentet, Rådet, Europeiska ekonomiska och sociala kommittén samt Regionkommittén – Ny EU-skogsstrategi för 2030* (EU-dokument COM 2021:572 final).
- Europeiska kommissionen. (2023). *Guidelines on Closer-to-Nature Forest Management* (EU-dokument SWD 2023:284 final).
- Harring, N. (2014). Är miljö en fråga om vänster och höger i den svenska opinionen? I A. Bergström & H. Oscarsson (Red.), *Mittfåra & marginal*. SOM-institutet vid Göteborgs universitet.
- Harring, N., & Sohlberg, J. (2017). The varying effects of left–right ideology on support for the environment: Evidence from a Swedish survey experiment. *Environmental Politics*, 26(2), 278–300.
- Hooghe, L., Marks, G., & Wilson, C. J. (2002). Does Left/Right Structure Party Positions on European Integration? *Comparative Political Studies*, 35(8), 965–989.
- Jakobsson, J. (2024). Sluta skrämman upp allmänheten, Sten B Nilsson. *Altinget*. Publicerad 2024-03-14. <https://www.altinget.se/miljo/artikel/replik-slutaskramma-upp-allmanheten-sten-b-nilsson>
- Kumlin, S. (2001). Ideology–Driven opinion formation in Europe: The case of attitudes towards the third sector in Sweden. *European Journal of Political research*, 39(4), 487–518.
- Naturvårdsverket (2023). Sveriges del av EU:s klimatmål. <https://www.naturvardsverket.se/amnesomraden/klimatomstallningen/sveriges-klimatarbete/sveriges-del-av-eus-klimatmal/> [Läst 2024-03-28]
- Nilsson, S. B. (2024). Akut brist på skogar för slutavverkning? *Altinget*. Publicerad 2024-03-07. <https://www.altinget.se/miljo/artikel/akut-brist-paa-skogar-for-slutavverkning>.
- Röstlund, L. (2022). *Skogslandet - En granskning*, Bokförlaget Forum.
- Skogsstyrelsen (2022). *Levande skogar – Fördjupad utvärdering 2023*, Rapport 2022/12.
- Statistiska Centralbyrån (SCB) (2023). Snabba fakta – Marken i Sverige: <https://www.scb.se/hitta-statistik/sverige-i-siffror/miljo/marken-i-sverige/> [Läst 2024-03-12]
- Sveriges Lantbruksuniversitet (SLU) (2024). *Många skogslevande arter hotas av traktthyggesbruk*. <https://www.artdatabanken.se/arter-och-natur/Dagens-natur/manga-skogslevande-arter-hotas-av-trakthyggesbruk/> [Läst 2024-03-14]
- Sténs, A., & Mårald, E. (2020). Forest property rights under attack: Actors, networks and claims about forest ownership in the Swedish press 2014–2017. *Forest Policy and Economics*, 111, 102038.
- Thurfjell, D. (2020). *Granskogsfolk: hur naturen blev svenskarnas religion*. Nordstedt.

APPENDIX

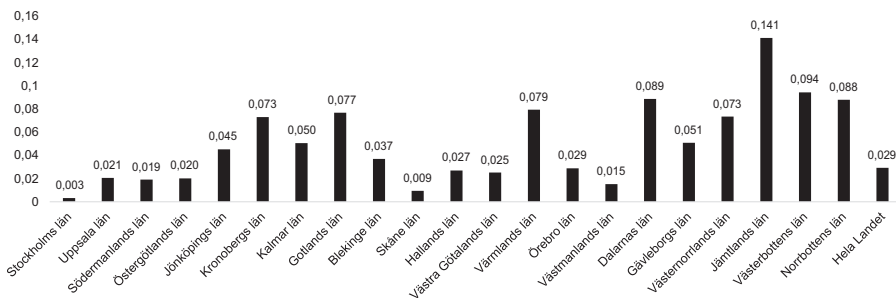
Tabell i Resultat av OLS-regression för att predicera inställning till avverkning av skog efter kön, utbildning, ålder boende, ideologi, miljö-oro och miljöintresse, 2023 (regressionskoefficienter och standardfel)

		Inställning till avverkning
Kön	Kvinna (ref)	
	Man	-0,128* (-2,47)
	Annat	-0,0659 (-0,17)
Utbildning	Låg utb. (ref)	
	Medellåg utb.	-0,107 (-1,20)
	Medelhög utb.	-0,0531 (-0,58)
	Hög utb.	-0,187* (-2,08)
Ålder	16–29 (ref)	
	30–49	0,0748 (0,85)
	50–64	-0,0949 (-1,07)
	65–90	-0,114 (-1,30)
Boende	Ren landsbygd (ref)	
	Mindre tätort	-0,138 (-1,62)
	Stad eller större tätort	-0,0988 (-1,32)
	Stockholm, Göteborg, Malmö	0,166 (1,83)
Ideologisk position	Klart till vänster (ref)	
	Något till vänster	-0,143 (-1,64)
	Varken till vänster eller höger	-0,299*** (-3,40)
	Något till höger	-0,452*** (-4,96)
	Klart till höger	-0,518*** (-4,86)
Oro för miljöförstöring	Mycket oroad (ref)	
	Ganska oroad	-0,270*** (-4,59)
	Inte särskilt oroad	-0,332*** (-3,41)
	Inte alls oroad	-0,674*** (-3,60)
Intresse för miljön	Mycket intresserad (ref)	
	Ganska intresserad	-0,307*** (-4,58)
	Inte särskilt intresserad	-0,227* (-2,55)
	Inte alls intresserad	-0,0720 (-0,40)
Konstant		4,537*** (30,92)
<i>n</i>		1 172

Kommentar: Tabellen redovisar regressionskoefficienter och standardfel från en OLS-regression. Signifikansnivåer: * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$. Frågan för att mäta den beroende variabeln löd *Enligt din bedömning, bör det avverkas mer eller mindre skog i Sverige jämfört med idag?* Svartalternativen och kodning löd enligt följande *Mycket mer än idag* (1), *Något mer än idag* (2), *Lika mycket som idag* (3), *Något mindre än idag* (4) och *Mycket mindre än idag* (5). För frågor och kodning se tabell 1 och 2 i kapitlet.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2023.

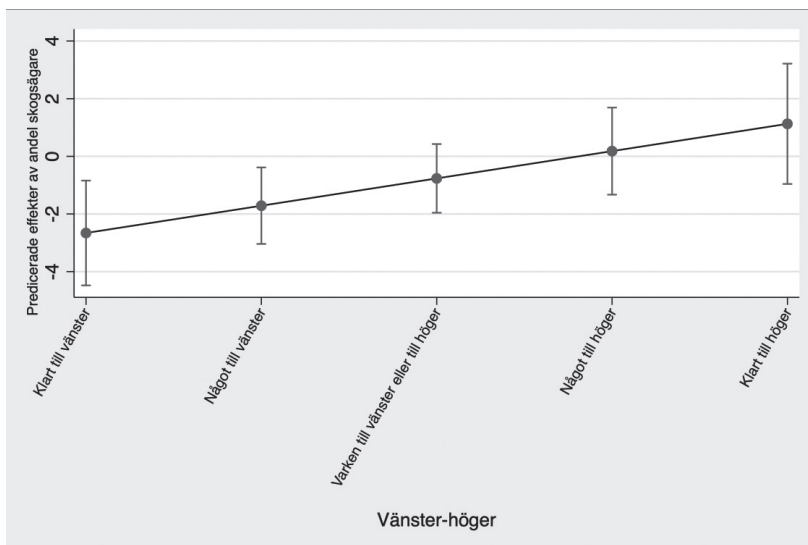
Figur i Andel som äger produktiv skogsmark per län, 2020 (procent)

Kommentar: Figuren visar andelen som äger produktiv skogsmark uträknad som en produkt av uppgifter om antal skogsägare från Skogsstyrelsen och antal invånare i länet från SCB.

Källa: Skogsstyrelsen och SCB.

Figur ii Predicerade effekter av andel skogsägare på inställningen till avverkning efter vänster-högerposition, 2023 (predicerande effekter)

Kommentar: Frågan löd *Enligt din bedömning, bör det avverkas mer eller mindre skog i Sverige jämfört med idag?* Figuren redovisar resultatet av flernivåregressionsanalys där den beroende variabeln är resultatet av en dikotomisering av svarsalternativen enligt följande: 1) *Något mindre än idag* och *Mycket mindre än idag* samt 2) *Lika mycket som idag*, *Något mindre än idag*, *Mycket mindre än idag* och *Ingen uppfattning*. Modellen innehåller individ-variablerna kön, utbildning, ålder, boendeort och vänster-högerposition samt kontext-variabeln andel som äger produktiv skogsmark per län. Basen för analysen utgörs av 1 608 svar.

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2023, Skogsstyrelsen och SCB.

Tabell ii Resultat av en flernivåregressionsmodell för att predicera inställning till avverkning av skog efter individ-faktorerna kön, utbildning, ålder, ideologi och länsnivå-faktorn andel skogsägare, 2023 (regressionskoefficienter och standardfel)

	Inställning till avverkning
Kön	-0,0237 (0,0235)
Utbildning	0,00647 (0,0115)
Ålder	-0,0156 (0,0115)
Ideologisk position	-0,106*** (0,0140)
Andel skogsägare	-3,063** (1,074)
Andel skogsägare*Ideologisk position	0,907** (0,349)
Konstant	0,775*** (0,0780)
<i>n</i>	1 608

Kommentar: Tabellen redovisar regressionskoefficienter och standardfel från en flernivåregressionsmodell. Signifikansnivåer: * $p < 0,05$, ** $p < 0,01$, *** $p < 0,001$. Frågan för att mäta den beroende variabeln löd *Enligt din bedömning, bör det avverkas mer eller mindre skog i Sverige jämfört med idag?* Svarsalternativen och kodning var följande: *Mycket mer än idag* (1), *Något mer än idag* (1), *Lika mycket som idag* (0), *Något mindre än idag* (0), *Mycket mindre än idag* (0) och *Ingen uppfattning* (0). För frågor och kodning se tabell 1 och 2 i kapitlet. Regressionskoefficient (standardfel) för Län: 0,0011 (0,0014).

Källa: Den nationella SOM-undersökningen 2023.

